

PODROBNÉ STANOVISKO SDRUŽENÍ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ O.S. K NAVRHOVANÝM ZMĚNÁM ZÁKONA O ADVOKACII

Podle informací, jež vyplývají zejména ze zveřejněných záznamů ze zasedání představenstva České advokátní komory („ČAK“),¹ z legislativních návrhů uniklých z ČAKu² a z rozhovorů poskytnutých významnými funkcionáři ČAKu,³ zamýšlí ČAK prosazovat změny v provozování advokacie zahrnující zejména následující body:

1. PRODLOUŽENÍ KONCIPIENTSKÉ PRAXE

- (a) Povinná praxe se prodlužuje ze 3 na 5 let.
- (b) Advokátní zkoušku lze opakovat nejdříve po 1 roce namísto po 6 měsících.
- (c) Výrazné omezení možnosti opakovat při advokátní zkoušce pouze ten předmět, v němž koncipient neuspěl.
- (d) Kdo nezopakuje advokátní zkoušku do 2 let, může ji opakovat až po 3 letech, z nichž 2 musí opět vykonávat povinnou praxi.

2. OMEZENÍ ADVOKÁTŮ PŘI PROVOZOVÁNÍ PRAXE

- (a) Prvních pět let nemůže mít advokát samostatně⁴ advokátní koncipienty.
- (b) Žádný advokát nemůže mít samostatně⁵ více než 3 koncipienty.

3. ZPĚTNÁ ÚČINNOST NA SOUČASNÉ KONCIPIENTY A ADVOKÁTY

- (a) Všem stávajícím koncipientům kromě těch, kteří zároveň (a) podali přihlášku k advokátní zkoušce a (b) splňují podmínku tříleté praxe, se účinností novely prodlužuje doba povinné praxe na 5 let a uplatní se na ně pravidla uvedená v bodě 1.⁶
- (b) Na všechny stávající advokáty se budou účinností novely vztahovat omezení pro zaměstnávání advokátních koncipientů popsaná v bodě 2.

---

¹ Viz: http://www.cak.cz/assets/zapis_predstavenstvo_2012_03_12.doc
http://www.cak.cz/assets/zapis_predstavenstvo_2012_05_17.pdf
www.cak.cz/assets/zapis_predstavenstvo_2012_09_10.doc
http://old.cak.cz/assets/zapis_predstavenstvo_2012_10_08.doc

² Viz: <http://nemecpetr.blog.respekt.ihned.cz/c1-58183380-advokatni-komora-unikl-navrh-novely-zakona-o-advokacii-advokacii-meni-v-cech-drahych-a-nekvalitnich-sluzeb>

³ Viz: <http://pravnicka.ihned.cz/c1-58072010-advokacie-je-noblesni-a-predevsim-obrovsky-odpovedne-povolani>

⁴ Aby se koncipientům započítávala praxe pro účely zkoušky, musí mít tzv. „školitele“, advokáta s více než pětiletou praxí.

⁵ Advokát může být školitelem nejvýše 3 koncipientů.

⁶ Výklad může být sporný, ale rozhodování je na ČAKu, proto je lépe vycházet z dostatečně obezřetného scénáře.

Časový přehled životní dráhy advokáta, v případě, že by byla přijata novelizace prosazovaná ČAKem:

<i>Karierní stupeň</i>	Student ⁷	1. dítě	Advokátní koncipient ⁸	2. dítě	Advokát, který nemůže být školitelem	Plnohodnotný advokát	Příprava/ Výkon plnohodnotné praxe
<i>Muž</i>	19-25 let		26-32 let		33-38 let	39-65 let	20/26
<i>Žena</i>	19-25 let	26-34 let		35-41 let		42-65 let	23/23

ČAK navrhované změny odůvodňuje poskytnutím dalšího času pro načerpání dostatečných znalostí a rostoucím počtem právních předpisů a judikatury (prodloužení praxe ze 3 na 5 let), potřebou dostatečně kvalitního školitele (vyloučení advokátů s méně než pětiletou praxí z možnosti být školiteli), či poskytnutím dostatečného času na přípravu na advokátní zkoušky (prodloužení minimální doby mezi zkouškami).

Odůvodnění změn předkládané ČAKem bohužel, a velmi nás to mrzí, vnímáme spíše jako vysvětlení připravené pro uspokojení veřejnosti neznalé skutečných podmínek výkonu koncipientské praxe.

Níže bychom se chtěli jednak kriticky vyjádřit k důsledkům přijetí změn navrhovaných ČAKem, jednak přijít s vlastními pozitivními podněty ke zlepšení kvality a podmínek přípravy advokátních koncipientů:

A. KRITIKA NÁVRHU PŘEDLOŽENÉHO ČAKEM

1. PRODLOUŽENÍ KONCIPIENTSKÉ PRAXE

Pětileté studium je spolu s tříletou praxí podle našeho názoru dostatečné pro získání znalostí nezbytných pro profesionální výkon advokacie. Argument rostoucím počtem právních předpisů a početnější judikaturou nemůžeme přijmout:

- (a) vzhledem k mezinárodnímu srovnání (např. v Německu je praxe advokátního koncipienta pouze dvouletá a žádný vzdělaný právník nezapochybuje, že německý právní řád a judikatura jsou mnohem komplexnější nežli naše);
- (b) vzhledem k tomu, že v současné praxi, kterou se ČAK v novele nesnaží nijak odstranit, se koncipient velmi často zabývá pouze jednou oblastí práva (obchodní právo, vymáhání pohledávek atd.), a ani po 20 letech by nezískal větší přehled o ostatních oblastech práva; a

⁷ Bere se v úvahu, že se studenti práv často nedostanou na právnické fakulty na první pokus, odjíždějí na výměnné pobyty do zahraničí, ne vždy končí studium po pěti letech.

⁸ Ani průměrná koncipientská dráha nezačíná ihned po dokončení studia, není bez přerušení a ne vždy je koncipientovi (např. vzhledem k akutní práci) umožněno konat zkoušky v prvním termínu, neúspěšnost u advokátních zkoušek dosáhla 27 % a opakování by mělo být možné až pod roce.

- (c) v dynamicky se měnícím právním prostředí se musí vzdělávat všichni právníci, a to po celou dobu výkonu povolání, přičemž nehraje roli, zda je koncipientská praxe 3 nebo 5 let, protože ke změnám předpisů dochází neustále.

Podle našeho názoru je podstatné, aby se koncipient během své práce naučil zorientovat ve stále se měnící (nikoli nutně stále objemnější) právní úpravě.

Skutečným důvodem pro zavedení pětileté praxe je dle našeho názoru snaha o omezení konkurence pro vstup do advokacie a získání většího množství ještě levnější pracovní síly pro stávající advokáty.

Důsledkem zavedení navrhovaných opatření by bylo zvýšení ceny advokátních služeb a snížení jejich kvality. Zvýšení bariéry vstupu do odvětví odradí široké skupiny absolventů, v první řadě ženy, které si nemohou dovolit čekat na první dítě téměř do 40 let, a dále uchazeče o zaměstnání v advokacii pocházející ze středně a nízkopříjmových rodin. Pracovní podmínky mnoha advokátních koncipientů a pracujících studentů jsou již dnes v mnoha případech na hraně únosnosti:

- (a) pracovní doba přesahující i 60 hodin týdně a znemožňující vést plnohodnotný osobní život;
- (b) neodpovídající mzdové podmínky, často i práce za minimální mzdu; a
- (c) výkon práce, která často neodpovídá jejich kvalifikaci a nedává jim možnost nabýt znalosti potřebné ke složení advokátní zkoušky.

Opatření navrhovaná novelou mohou tyto negativní jevy pouze zakonzervovat.

2. OMEZENÍ ADVOKÁTŮ PŘI PROVOZOVÁNÍ PRAXE

Ze strany ČAKu chybí jakákoli empirická analýza toho, že navržený systém, kdy advokát s praxí méně než 5 let nemůže být školitelem, a žádný advokát nemůže být školitelem více než 3 koncipientů, může vůbec reálně fungovat, tj., že je dostatek advokátů ochotných a schopných za těchto podmínek kvalitně školit současné a budoucí koncipienty.

Takto koncipovaná novela není a nemůže být schopna zajistit, že školitel se bude o koncipienta „starat“ stejně či dokonce lépe než je tomu dnes, zvláště v situaci, kdy školitel nebude muset být jeho zaměstnavatelem a nebude s ním tak muset být v prakticky žádném kontaktu.

V první řadě jde o protisoutěžní opatření, které má zamezit mladým advokátům v plnohodnotném výkonu jejich povolání, neboť nebudou schopni nabídnout svým koncipientům školitelství, což podle našeho názoru omezuje svobodu podnikání. I pokud se s tím advokátní koncipienti smíří, bude mít novela ještě další negativní efekt, protože takovým koncipientům nepoběží řádná praxe a nebudou tak moci složit advokátní zkoušky. Taková představa mnoho absolventů odradí a dojde k narušení trhu se zásadním ekonomickým dopadem na cenu a kvalitu právních služeb, jak je uvedeno výše.

Jediným řešením pro mladé advokáty, koncipienty, ale i zavedené advokáty poptávající vyšší množství koncipientů než 3, bude sehnat školitele. Motivací školitele, který není zároveň zaměstnavatelem, může být pouze peněžní odměna nebo známost. Rozvine se tak jakýsi uměle vytvořený trh se službami „školitele“, které budou vykonávány naprosto formálně (např. koncipient bude z Prahy a školitel z Nové Paky, nikdy se ve skutečnosti navzájem neuvidí), a zároveň prostor pro využívání rodinných a obdobných vazeb.

Školitele si bude buď „shánět“ advokát anebo koncipient. Půjde o nemorální obchod se školitelstvím nemající nic společného s ideálem čestného výkonu advokacie. Advokátní stav v širším slova smyslu by se rozdělil na:

- (a) studenty pracující v advokacii;
- (b) advokátní koncipienty, kteří zatím nemají školitele a neběží jim tedy praxe;
- (c) advokátní koncipienty, kterým praxe již běží;
- (d) advokáty, kteří nemohou být školiteli;
- (e) advokáty, kteří mohou být školiteli, ale poptávají školitele pro své další koncipienty nad počet 3; a
- (f) advokáty, kteří mohou být školiteli a školitelství nabízejí koncipientům ostatních advokátů.

Ve výsledku by toto vedlo nejen k deformaci trhu právních služeb, ale též k nevyhnutelnému pokřivení mravního charakteru celého advokátního stavu.

3. ZPĚTNÁ ÚČINNOST NA SOUČASNÉ KONCIPIENTY A ADVOKÁTY

Nepravá retroaktivita vůči již zapsaným advokátním koncipientům je vůči nim nespravedlivá, neboť se jim mají změnit podmínky v průběhu „hry“. Totéž platí ve vztahu k mladým advokátům. Dochází tak k porušení principu legitimního očekávání.

B. NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ PŘÍPRAVY ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ

Sdružení si vytкло jako jeden ze svých hlavních cílů přispět ke zlepšení přípravy advokátních koncipientů na výkon advokacie. Vzhledem k tomu, že toto stanovisko představuje především reakci na návrhy vzešlé z ČAK, na tomto místě pouze stručně shrneme některé naše návrhy na změnu systému přípravy:

- (a) zajistit advokátním koncipientům výkon praxe alespoň v míře nezbytné pro absolvování zkoušky ve všech oblastech práva a dostatečnou různorodost praxe, v případě, že zaměstnavatel není schopen takovou různorodost vzhledem ke svému zaměření poskytnout, měl by advokátnímu koncipientovi poskytnout možnost placené stáže u svého kolegy advokáta či např. na státním zastupitelství či soudech;

- (b) upravit systém vzdělávání na vysokých školách tak, aby poskytoval lepší základ pro výkon právní praxe a vytvářel absolventy lépe způsobilé pro právní praxi; a
- (c) zavést reálnou odpovědnost školitele za výsledky advokátního koncipienta u advokátní zkoušky, včetně např. doporučení, aby byl zkoušce přítomen, a zajištění praxe v oblastech, kde případně koncipient neuspěl.

Sdružení advokátních koncipientů o.s. je organizací advokátních koncipientů a studentů právních fakult z celé České republiky. Jejím cílem je zejména zkvalitnění přípravy advokátních koncipientů na výkon advokacie a tím i zkvalitnění poskytovaných právních služeb. Sdružení by se rádo stalo partnerem České advokátní komory a Ministerstva spravedlnosti při diskuzi těchto témat.